

Міністерство освіти і науки України
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(Україна)

Варненський вільний університет Чорноризця Храбра (Болгарія)
Гентський університет (Бельгія)

Сучавський університет ім. Стефана чел Маре (Румунія)

Міжнародний науково-освітній та навчальний центр (Естонія)

Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна)

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (Україна)

Київський національний університет будівництва і архітектури (Україна)

Сумський державний університет (Україна)

Сумський національний аграрний університет (Україна)

Національний університет «Запорізька політехніка» (Україна)

Державна установа

«Інститут економіки та прогнозування НАН України» (Україна)

Державна установа

«Інститут демографії та проблем якості життя НАН України» (Україна)

Державна податкова інспекція у м. Полтава Головного управління Державної
податкової служби у Полтавській області (Україна)

Полтавське територіальне відділення Всеукраїнської професійної громадської
організації «Спілка аудиторів України» (Україна)

Торгово-промислова палата України (Україна)

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОЛТАВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА

ЗБІРНИК

II Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції
«СТАЛИЙ РОЗВИТОК: ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ В
УМОВАХ СУЧАСНИХ РЕАЛІЙ»

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

06 червня 2024 року

ПОЛТАВА

ЗЕЛЕНІ ОБЛІГАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

У останній час траєкторія розвитку світової економіки передбачає «екологізацію» інвестиційних процесів в напрямі сталого розвитку. За оцінкою G20, для досягнення глобального сталого розвитку та цілей, пов'язаних з боротьбою з кліматичними змінами, протягом наступних 15 років потрібні глобальні інвестиції в розмірі 90 трлн доларів США. За даними Міжнародного енергетичного агентства, сукупні інвестиції в розмірі 53 трлн доларів США потрібні до 2035 року лише в енергетичний сектор [1]. Тому існує нагальна потреба в посиленні здатності фінансової системи мобілізувати приватний капітал для зелених інвестицій в забезпечення сталого розвитку. Одним з пріоритетних інструментів залучення інвестицій для приватного та державного секторів з метою фінансування проєктів із забезпеченням екологічної вигоди є зелені облигації.

Згідно чинного законодавства зелені облигації - це облигації, проспект яких передбачає використання залучених коштів виключно на фінансування екологічного проєкту або окремого його етапу. Кошти від розміщення таких паперів можуть спрямовуватися на фінансування та/або рефінансування витрат проєкту екологічного спрямування, таких, як проєкти у сфері альтернативної енергетики, енергоефективності, мінімізації утворення, утилізації та переробки відходів, впровадження екологічно чистого транспорту, органічного землеробства, збереження флори і фауни тощо [2].

Серед переваг випуску зелених облигацій є можливості доступу до ринку кліматичних фінансів, у тому числі Зеленого кліматичного фонду (Green Climate Fund), який може надавати кошти на відповідні програми. Зелені облигації також можуть мати податкові стимули у вигляді звільнення від податків і податкових кредитів. Таким чином, емітенти можуть не платити відсотки за свої випуски, а інвестори можуть не сплачувати податок на прибуток із зароблених ними відсотків.

Умови випуску зелених облигацій мають узгоджуватись з чотирма основними принципами Green Bonds Principles (GBP), розробленими представниками міжнародного фінансового сектору за допомогою Міжнародної асоціації ринків капіталу (ICMA) [3]: використання надходжень від розміщення облигацій; процедура оцінки та відбору проєктів; адміністрування надходжень від розміщення облигацій; звітність.

Перші зелені облигації випущені Європейським інвестиційним банком (ЄІБ) в 2007 р. і з того часу світовий ринок «зелених» облигацій стрімко розвивається. Це пов'язано перш за все з тим, що країни в усьому світі активізують свої зусилля щодо скорочення викидів вуглецю, як наслідок ринок екологічних облигацій процвітає. Це стрімке зростання вперше було помітно в жовтні 2021 року, коли Європейський Союз (ЄС) випустив облигації на суму близько 14 мільярдів доларів США – найбільшу угоду за всю історію на той час. Дослідження показують, що глобальний випуск «зелених» облигацій зріс із 15,6 мільярдів доларів США у 2015 році до 534,9 мільярдів доларів США у 2022 році із середньорічним темпом зростання 45%. Це збільшення відображає зростаючий інтерес фінансового сектору до пропозиції продуктів, які підтримують сталість, і зростання попиту серед інвесторів на фінансування екологічно стійких проєктів [4].

У найближчі роки «зелені» облигації можуть становити все більший відсоток від загальної кількості випущених облигацій з кількох причин. По-перше, попит на зелені облигації залишатиметься високим, не в останню чергу через амбітні екологічні та кліматичні цілі Європейської зеленої угоди. По-друге, Європейська комісія має намір випустити більше зелених облигацій для фінансування до 250 мільярдів євро (або 30%) свого плану відновлення Next Generation EU. Рамкові умови сталого фінансування також змінюються.

Наприклад, план дій ЄС щодо фінансування сталого зростання, який включає Європейський стандарт зелених облігацій (EUGBS) і таксономію ЄС для сталої діяльності, спрямований на стимулювання сталих інвестицій і, отже, на випуск зелених облігацій.

Швидкість розвитку та зрілості національних ринків зелених облігацій залежить від багатьох змінних, включаючи політичні та регуляторні фактори, ринкові умови та тенденції фінансування. Подальше зростання випуску «зелених» облігацій в ЄС стикається з низкою проблем, включаючи недостатньо розвинені національні ринки облігацій, недостатню кількість стандартизованих «зелених» проектів, готових до фінансування «зелених» облігацій, відсутність загальноприйнятих стандартів і визначень «зелених» облігацій, а також загальну невідповідність між невеликими масштабні проекти та масштабні інституційні інвестори. Відмінності у нормах фінансування та потребах у інвестиціях посилюють ці виклики та призводять до ринків зелених облігацій різного розміру в ЄС. Нещодавно прийнятий уніфікований EUGBS може допомогти подолати деякі з цих бар'єрів і збільшити частку зелених облігацій на внутрішніх (тобто національних) ринках.

Україна, як і весь прогресивний світ обрала та тримає курс на розвиток «зеленої», енергоефективної, низьковуглецевої, але конкурентоздатної та успішної економіки. Україна вже має досвід розміщення зелених облігацій на міжнародних ринках. Зокрема, 3 листопада 2021 року НЕК «Укренерго» розмістило на лондонській фондовій біржі п'ятирічні зелені єврооблігації сталого розвитку (Green and Sustainability-linked bonds) на загальну суму 825 млн. дол. США із доходністю 6,875%. Більшість коштів (19,3 млрд грн) від випуску було спрямовано для погашення заборгованості перед ДП «Гарантований покупець» (оператор енергетичної системи України створений для підтримки генерації ВДЕ за «зеленим» тарифом). Єврооблігації мають безумовну та безвідкличну державну гарантію України. Кредитний рейтинг випуску був прирівняний рейтинговими агентствами Moody's та Fitch до суверенного кредитного рейтингу України.

Для успішного розвитку національного ринку капіталів і залучення великих інституційних інвесторів необхідно повною мірою імплементувати міжнародні стандарти розкриття інформації, диверсифікації фінансових продуктів, захисту прав інвесторів. У перспективі Україна повинна приєднатися до Союзу Ринку капіталів (Capital Markets Union) Європейського Союзу. Запровадження нової системи регулювання ринку капіталів стимулюватиме залучення інвестицій, зокрема й у зелені облігації [5].

Таким чином, зелені облігації відіграють ключову роль у просуванні сталого розвитку, спрямовуючи фінансові ресурси на екологічно чисті проекти, сприяючи більш екологічному та стійкому майбутньому. Використання зелених облігацій в Україні сприятиме здешевленню фінансових ресурсів на реалізацію проектів «чистої» енергетики та дозволить мобілізувати потрібні інвестиційні ресурси на відновлення національної економіки у післявоєнний час.

Список використаних джерел

1. Зелені фінанси – поява нових «зелених» продуктів для фінансування декарбонізації URL: <https://kpmg.com/ua/uk/home/media/press-releases/2020/02/zeleni-finansy.html>
2. Закон України Про ринки капіталу та організовані товарні ринки. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>
3. International Capital Market Association (2021) Green Bond Principles: Voluntary Process Guidelines for Issuing Green Bonds URL: <https://www.icmagroup.org/sustainable-finance/the-principles-guidelines-andhandbooks/green-bond-principles-gbp/>
4. European Environment Agency Green Bonds URL: <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/green-bonds-8th-eap>
5. Щербак О. Чому Україна має брати участь у «зеленому переході» URL: <https://voxukraine.org/chomu-ukrayina-maye-braty-uchast-u-zelenomu-perehodi>
6. Примостка Л., Слесар В. Розвиток ринку зелених облігацій. *Вісник економіки*. 2023. Вип. 3. С. 55–67.